

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Голова приймальної комісії
Рівненського державного
гуманітарного університету
проф. Р.М. Постолюк
Р.М. Постолюк
«20» березня 2019 р.

**ПРОГРАМА ДОДАТКОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 023 «ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО,
ДЕКОРАТИВНЕ МИСТЕЦТВО, РЕСТАВРАЦІЯ»
для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр»
на основі ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра**

Схвалено вченою радою художньо-педагогічного факультету
Протокол № 1 від «19» листопада 2019 р.

Голова вченої ради
художньо-педагогічного факультету *Н.Б. Дзюбишина* доц. Дзюбишина Н.Б.

Розробники: проф. О.А. Шашук
проф. Р.М. Шеретюк

Програма додаткового випробування зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» для вступників на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» на основі ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра / О.А. Сташук, Р.М. Шеретюк, О.П.Власюк. – Рівне, РДГУ, 2019. – 10 с.

Розробники:

Сташук О.А. професор, кандидат педагогічних наук, зав. кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ

Шеретюк Р.М. професор, доктор історичних наук кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ

Власюк О.П. – доцент кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва РДГУ, кандидат педагогічних наук

Рецензент: Лупій С.П. доцент кафедри «Історії і теорії мистецтва» Львівської національної академії мистецтв, кандидат мистецтвознавчих наук

Програма додаткового випробування призначена на допомогу вступникам на здобуття ступеня вищої освіти «Магістр» на основі ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра. В ній визначені вимоги до рівня підготовки вступників, запропоновані програмні запитання з теорії образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, призначені для виявлення загальної теоретичної підготовки з широкого кола тем та розділів мистецької галузі. Охарактеризовані критерії оцінювання, рекомендовані літературні джерела.

Розглянуто на засіданні кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва (протокол № 2 від 20. 02. 2019 р.)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2019 р.

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ	5
Теорія образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.....	5
Композиція твору образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва..	6
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ	7
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	8
ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС	10

Правові підстави. Положення про проведення додаткового випробування для здобуття ступеня вищої освіти «магістр» зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» Рівненського державного гуманітарного університету розроблено відповідно до чинного законодавства України, зокрема Закону України «Про вищу освіту», Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України), затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 11 жовтня 2018 року № 1096, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21 грудня 2018 року № 1456/32908 (далі – Умови прийому), та правила прийому до Рівненського державного гуманітарного університету в 2019 році, затвердженими на засіданні вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 01 від 31 січня 2019 року).

Вимоги до рівня підготовки вступника. Оскільки метою додаткового випробування для здобуття ступеня вищої освіти «магістр» зі спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» Рівненського державного гуманітарного університету є перевірка та оцінювання загальної мистецької підготовки, вступник має засвідчити достатній рівень підготовки з різноманітних проблем теорії образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. Виконуючи запропоновані теоретичні завдання, вступник виявляє знання з широкого кола питань теорії мистецтв, здатність аналітичного трактування, сутності, особливостей та значення різних видів мистецтв; знання загальних закономірностей побудови твору образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, таких як композиція, перспектива, цілісність, художній образ тощо. Вступник має орієнтуватись у складному світі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва, оперувати назвами та термінами, відрізнити правдиве мистецтво від фальші.

Успішне виконання теоретичних завдань є необхідним підґрунтям загальної фахової підготовки вступника.

Правила проведення вступного випробування.

Фахове додаткове випробування проводиться згідно з розкладом, складеним приймальною комісією Рівненського державного гуманітарного університету.

Фахове випробування проводиться в усній формі, що передбачає надання відповідей на питання екзаменаційних білетів. Питання №3 у кожному білеті передбачає створення ескізу творчої композиції на задану тему (художньо-графічний варіант). Вступник отримує тільки один комплект екзаменаційних завдань, заміна завдань не дозволяється. Екзаменаційні білети складаються відповідно до даної програми, друкуються на спеціальних бланках за встановленим зразком та затверджуються головою приймальної комісії Рівненського державного гуманітарного університету.

Також вступник виявляє уміння та навички композиційної побудови зображення, уміння бачити та відтворювати як окремі деталі, так і узагальнювати, досягати цілості та цілісності зображення, створювати художній образ.

Під час фахового випробування вступник має право звернутися до екзаменаторів з проханням щодо уточнення умов завдань. Натомість вступнику не дозволяється користуватися сторонніми джерелами інформації (електронними, друкованими, рукописними) та порушувати процедуру проходження фахового випробування, що може бути причиною для відсторонення вступника від вступних випробувань.

Для письмового запису відповідей на екзаменаційні завдання використовуються аркуші усної відповіді відповідного зразка. Після внесення вступником відповіді до зазначеного аркушу він ставить під нею свій підпис. Вступник також особисто підписує запропоноване композиційне вирішення на аркуші формату А4. Підписами голови та екзаменаторами фахової атестаційної комісії виконані завдання підтверджуються.

Порядок оцінювання відповідей вступників.

Оцінювання відповіді вступників на вступному випробуванні здійснюється членами фахової атестаційної комісії, призначеної згідно з наказом ректора.

При оцінюванні усних відповідей враховується рівень теоретичних знань широкого кола питань з історії та теорії образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва,

загальний рівень художньої підготовки, здатність виконати завдання на достатньо високому рівні.

Оцінки відповіді кожного вступника визначаються шкалою «склав» - «не склав».

ЗМІСТ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Завдання складені на основі теоретичного матеріалу дисципліни «Теорія образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва». Сюди ж входять окремі питання дисциплін теорія мистецтв, інтер'єр та перспектива, історія вітчизняного мистецтва, історія декоративно-ужиткового мистецтва, кольорознавство, пластична анатомія, інтер'єр та перспектива. Запропоновані питання містять у собі матеріал з теорії мистецтв у контексті розвитку різноманітних мистецьких напрямів та стилів, окремих мистецьких явищ, творчості найбільш відомих митців. Великої уваги надається вітчизняному мистецтву, визначенню його місця та значення у системі світового мистецтва, взаємозв'язків із зарубіжним мистецтвом тощо.

Теорія образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва

1. Види образотворчого мистецтва. Значення образотворчого мистецтва в системі культурно-естетичного виховання.
2. Педагогічний малюнок в системі навчання образотворчому мистецтву.
3. Основні види архітектурних систем.
4. Перспектива, її види та застосування.
5. Особливості малювання з натури.
6. Монументальні мистецтва, види та особливості.
7. Матеріали та інструменти графіки.
8. Дизайн як мистецтво, його види та особливості.
9. Матеріали та інструменти живопису.
10. Декоративно-прикладне мистецтво, види та особливості.
11. Особливості малювання людини, пропорції людини.
12. Рельєф, горельєф, контр рельєф та їх особливості.
13. Мистецтво книжкової графіки, особливості та історичний контекст.
14. Монументальний живопис, особливості застосування.
15. Народне, самодіяльне та професійне мистецтво.
16. Основні види орнаменту та їх використання в мистецтві.
17. Художні техніки, їх застосування та особливості.
18. Колористика художнього твору.
19. Пейзажний жанр українського живопису ХІХ ст.
20. Мистецька оцінка живописного та графічного насліддя Т. Шевченка.
21. Г. Нарбут – засновник нової школи української графіки.
22. Основні художні напрями та стилі вітчизняного мистецтва у історичному контексті.
23. Твір образотворчого мистецтва. Ідея, зміст, форма.
24. Художній образ у мистецтві.
25. Колір, його особливості.
26. Мистецтво творчого відтворення. Площинне і об'ємне зображення.
27. Загальна характеристика графіки як виду образотворчого мистецтва.
28. Загальна характеристика живопису як виду образотворчого мистецтва.
29. Загальна характеристика скульптури як виду образотворчого мистецтва.
30. Композиція художнього твору, основні композиційні закономірності.

31. Мистецтвознавство – наука про образотворче та декоративно-прикладне мистецтво.
32. Поняття «стилізації» у мистецтві. Принципи застосування в художньому творі.
33. Жанри у мистецтві: види, особливості.
34. Творчість Катерини Білокур.
35. Портрет у творчості Т.Г.Шевченка.
36. Мистецтво скульптури. Види та жанри скульптури.
37. Інтер'єр, особливості відтворення інтер'єру в мистецтві.
38. Особливості «соціалістичного» реалізму, його уроки.
39. Творчість Марії Приймаченко.
40. Народні традиції поліської вишивки, їх використання в сучасному декоративно-прикладному мистецтві.
41. Основні види вітчизняного декоративно-прикладного мистецтва в історичному контексті.
42. Національна академія мистецтв як науково-творчий центр у галузі образотворчого мистецтва у м. Києві.
43. Національна академія мистецтв як науково-творчий центр у галузі образотворчого мистецтва у м. Львові.
44. Вітчизняне мистецтво у контексті розвитку світового мистецтва кінця ХХ – поч. ХХІ століття.
45. Роль народних традицій і художніх ремесел у розвитку вітчизняної культури і мистецтва.
46. Значення мистецької спадщини школи Михайла Бойчука.
47. Особливості декоративно-прикладного мистецтва Рівненського Полісся.

Композиція твору образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва

Вступник має запропонувати творчий варіант композиції на задану тему у вигляді графічного ескізу (ескізів), виконаного на аркуші формату А4. Матеріал – графічні приладдя та матеріали (на вибір вступника).

1. Композиція як одна із фахових дисциплін підготовки художника декоративно-прикладного мистецтва.
2. Композиція як співставлення, складання, поєднання елементів у одну цільну структуру.
3. Теоретичні основи побудови художньої композиції.
4. Фронтальна двовимірна художня композиція.
5. Об'ємна трьохвимірна художня композиція.
6. Глибинно-просторова художня композиція.
7. Компоненти та засоби художньої композиції.
8. Форма як представлення (подача) образотворчого матеріалу та як формат твору.
9. Основні та допоміжні лінії як одні із основних умовних компонентів в створенні композиції художнього образу.
10. Кольорова та тонова пляма (основна і другорядна) в художній композиції.
11. Колір та колорит як одні з основних компонентів композиції художнього твору.
12. Світло та світлотіньові відтінки, їх значення в побудові композиції художнього твору.
13. Різноманітні види фактури, їх властивості та можливості використання в побудові композиції художнього твору.
14. Композиційний центр в художньому творі, його важливість та основні засоби виявлення.

15. Статика та динаміка як одні із основних композиційних засобів художнього вираження.
16. Симетрія та асиметрія в композиції художнього твору.
17. Ритм в образотворчому та декоративно-прикладному мистецтві, засоби його використання.
18. Контраст як співставлення за розмірами, спрямуванням, кольором тощо, його використання в композиції художнього твору.
19. Підпорядкування компонентів композиції та композиційних засобів ідейному задуму твору.
20. Композиційна спів розмірність та поєднання усіх частин композиції між собою.
21. Цілісність як неподільність, взаємозв'язок і узгодження усіх елементів композиції.
22. Композиційне пропорціювання. «Золотий» перетин.
23. Композиційні засоби відтворення ідейності в творі образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва.
24. Композиційні засоби відтворення виразності та довершеності художнього твору.
25. Горизонтальні та вертикальні спрямування та їх використання при побудові композиції.
26. Сміслові та асоціативні композиційні вирішення.
27. Композиційні принципи у природі, приклади їх використання у творчості.
28. Формат твору як композиційне явище.
29. Просторова глибина, елементи її відтворення.
30. Особливості лінійно-конструктивної композиційної побудови художнього твору.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ВСТУПНИКІВ

Рівень професійної компетентності вступників оцінюється за шкалою «склав» - «не склав».

Виділені такі рівні компетентності:

I рівень – початковий. Відповіді вступника при відтворенні навчального матеріалу елементарні, фрагментарні, зумовлені початковими уявленнями про сутність образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва. У вирішенні практичних творчих завдань вступник не виявляє самостійності, демонструє низький рівень володіння правилами композиційної побудови художнього твору. Вступник володіє окремими термінами та поняттями з теорії та історії мистецтва, з допомогою викладача здатний створити ескіз елементарної композиції художнього твору.

II рівень – середній. Вступник володіє певною сукупністю теоретичних знань з теорії, історії мистецтва та композиції, відтворює основні поняття та мистецтвознавчі терміни, але досить поверхово, не обґрунтовуючи взаємозв'язку між ними. З допомогою викладача здатний створити композицію художнього твору, але без чіткого і конкретного виявлення художнього образу. Поверхово володіє художніми техніками та технологічними прийомами.

III рівень – достатній. Вступник знає і може самостійно сформулювати основні поняття теорії, історії мистецтва та композиції, навести приклади їх застосування у практичній діяльності, володіє закономірностями їх практичного використання в художньому творі. Здатний самостійно робити висновки, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим. Здатний виконати практичне завдання на достатньому

художньому рівні, спроможний до творчого відтворення та інтерпретації, але не завжди може самостійно стилізувати та узагальнити.

IV рівень – високий. Вступник має глибокі, міцні і систематичні знання всіх положень теорії, історії мистецтва та композиції, може не тільки вільно сформулювати, але й самостійно інтерпретувати закони, принципи композиційної побудови художнього твору. Відповідь характеризується точністю формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальненості знань. Практичне завдання виконує на достатньо високому художньому рівні, художній образ прочитується чітко та конкретно.

**Таблиця відповідності
рівнів компетентності значенням шкали оцінювання відповідей вступників під час
вступного випробування**

Рівень компетентності	Шкала оцінювання
Початковий відповіді вступника невірні, фрагментарні, демонструють нерозуміння програмного матеріалу в цілому; вступник нездатний до самостійного створення художньої композиції	Не склав
Середній відповіді вступника визначаються розумінням окремих аспектів питань програмного матеріалу, але характеризується поверховістю та фрагментарністю, при цьому допускаються окремі неточності; композиційні закономірності не враховуються і не використовуються	Склав
Достатній відповіді вступника визначаються правильним і глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу, але при цьому допускаються окремі неточності; при створенні художнього образу наявні ознаки недовершеності та невиразності	Склав
Високий відповіді вступника визначаються глибоким розумінням суті питання програмного матеріалу; вільне оперування та використання основних композиційних закономірностей при створенні художнього образу	Склав

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Анри де Моран. История декоративно-прикладного искусства. М., «Искусство», 1982.
2. Антонович Є.А., Захарчук-Чугай Р.В., Станкевич М.Є. Декоративно-прикладне мистецтво. – Львів: «Світ», 1993. – 272 с.
3. Басанець Л.В. Художні техніки рисунка / Л.В. Басанець. – Одеса: ОДПІ, 2002 – 128 с.
4. Баммес Г.Л. Изображение фигуры человека / Г.Л. Баммес. – Берлин, 2007. – 326 с.
5. Білецький П.О. Мова образотворчих мистецтв. – Видавництво «Радянська школа». – Київ, 1973. – 128 с.
6. Бурлака В.Г. Актуальне мистецтво на рубежі століть / В.Г. Бурлака // Пластичне мистецтво № 1. - 2008. – С. 10-17.

7. Ганжа М.В. Композиція в декоративно-прикладному мистецтві (етнодизайн). Навч. посібник. / М.В.Ганжа – Рівне: РДГУ. – 102 с.
8. Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник. Т.1. / Я.П.Запаско, І.В.Голод, В.І. Білик, Я.О. Кравченко, С.П. Лупій, В.Ф. Любченко, І.А. Мельник, О.О.Черновський, Р.Т. Шмагайло. – Львів: Афіша, 2000. – 364 с., - 316 іл.
9. Декоративно-ужиткове мистецтво. Словник. Т.2. / Я.П.Запаско, І.В.Голод, В.І. Білик, Я.О. Кравченко, С.П. Лупій, В.Ф. Любченко, І.А. Мельник, О.О.Черновський, Р.Т. Шмагайло. – Львів: Афіша, 2000. – 400 с., - 279 іл.
10. Жданова Н.С. Перспектива (учебное пособие) / Н.С. Жданова. – М.: Владос, 2004. – 224 с.
11. Захарчук-Чугай Р. Народне декоративне мистецтво Українського Полісся. Чорнобильщина. / Р.В.Захарчук-Чугай. – Л.: Інститут народознавства НАН України. 2007. – 336 с.
12. Кара-Васильєва Т. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках "великого стилю". / Т. Кара-Васильєва, З. Чегусова. – К.: Либідь, 2005. – 280 с.
13. Кардашов В.М. Теорія і методика викладання образотворчого мистецтва: Навч. посібник для студ. вищих навч. закл. – К.: Вид-во «Дім «Слово», 2007. – 23 с.
14. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти (навчальний посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих педагогічних навчальних закладів) / М.А. Кириченко, - К.: Вища школа, 2002. – 188 с.
15. Мельник А.М. Український живопис ХХ – ІХ ст.(альбом) / А.М. Мельник. – К.: Галерея, 2007. – 304 с.
16. Михайленко В.Є. Основи композиції / В.Є. Михайленко. – К.: Каравела, 2004. – 304 с.
17. Мистецтво у розвитку особистості: Монографія / За ред., передмова та післямова Н.Г.Ничкало. – Чернівці: Зелена Буковина, 2006. – 224 с.
18. Мистецькі обрії – 99: Альманах: Науково-теоретичні праці та публіцистика / Академія мистецтв України / Гол. наук. ред.. І.Д.Безгін – К.: КНВМП «СИМВОЛ-Т», 2000. – 440 с.
19. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво.(Словник-довідник). / А.М.Пасічний. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2003. – 216 с.
20. Образотворче мистецтво//№2 (78). Вид. нац. спілки худ. України. - 2011.
21. Придатко Т.В. Мистецтво України 1991-2003 / Т.В. Придатко, З.В. Чегусова, Т.Ю. Складенко. – К.: Мистецтво, 2003. – 256 с.
22. Рівненський державний гуманітарний університет: історія та розвиток (1940-2010 рр.)/За ред. проф. Р.М.Постоловського. – Рівне: Волинські обереги, 2012. – 316 с.

23. Селівачов М.Р. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). / М.Р.Селівачов. – К.: Редакція вісника «Антижін: ТОВ «Аспект – Поліграф», 2005. – XVI, 400 с., іл.
24. Сланський Б. Техніка живопису та реставрації. – К.: Мистецтво, 2009. – 304 с. – іл.
25. Столярчук Б.Й. Митці Рівненщини. Енциклопедичний довідник. 2-е вид., допов. і перероб. – Рівне, вид. О.Зень, 2011. – 386 с.
26. Творчістю та наукою утверджуєм / Упор. С.І.Шевчук. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 204 с.+ іл.
27. Тименко В.П. Початкова дизайн-освіта: теорія і практика формування конструктивних умінь особистості: Монографія / Тименко В.П. – К.: Педагогічна думка, 2009. – 381 с.
28. Тимохович А.М. Портрет и фигура. Учимся рисовать людей. – С.П., «Питер», 2012.
29. Український живопис: Сто вибр. творів: Альбом / Авт.-упоряд. Ю.В.Величко – К.: Мистецтво, 1989. – 191 с.: іл.
30. Чегусова З.В. Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен (альбом-каталог) / З.В. Чегусова. – К.: Зат «Атлант ЮЕМСІ», 2002. – 511 с.
31. Шмагало Ростислав. Мистецька освіта в Україні серед. ХІХ – серед. ХХ ст.: структурування, методологія, художні позиції – Львів, Укр. технології, 2005.–526 с.
32. Яремків М.М. Композиція: творчі основи зображення / М.М.Яремків – Тернопіль: Підручники і посібники, 2009. – 112 с.
33. Яців Роман. Українське мистецтво ХХ століття: Ідеї, явища, персоналії. – 36 статей.- Національна академія наук України. – Львів, 2013. -352 с.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС

1. uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Теорія_мистецтва
2. <http://www.info-library.com.ua>.
3. stud.com.ua/48611/etika_ta_estetika/zagalna_teoriya_mistetstva
4. stud.com.ua/48597/etika_ta.../teoriya_mistetstva_estetichnogo_vihovannya_shillera
5. uk.wikiquote.org/wiki/Категорія:Теорія_мистецтва
6. www.visnik.org/pdf/v2017-04-02-hayevaya.pdf
7. philosophy.karazin.ua/ua/.../alforova_program_teoriya_ta_istoriya_mystectva.pdf
8. wiki.kspu.kr.ua/.../ЛЕКЦІЯ_1._ВИДИ,_ЖАНРИ_І_ВИРАЗНІ_ЗАСОБИ_ОБРАЗОТ...
9. studme.com.ua/1040051413554/.../teoriya_istoriya_izobrazitel'nogo_iskusstva
10. <http://www.osvita.org.ua>